ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความสำเร็จในการเรียนการสอน : ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นวบ.จังหวัดจันทบุรี

The Causal Relations and the Effect of Success in Teaching : Case Study of Mahachulalongkornrajavidyalaya University of Chantaburi Campus

ปทุมมาศ ว่องอรุณชัย (Pratummas Wongarunchai)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความสำเร็จในการเรียนการสอนเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการแจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ประชากร ได้แก่ พระนิสิตชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 63 รูป และผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ พระนิสิตชั้นปีที่ 1–4 และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา รวม 5 รูป โดยศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความสำเร็จในการเรียนการสอน 4 ประเด็น คือ แผนการสอน วิธีการสอน ครูผู้สอน และตัวผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพระนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 24 รูป (38.1%) พระนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 22 รูป (34.9%) พระนิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 รูป (27.0%) ปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนการสอน (r=.948*) ในการรับรู้บทบาทของตนเอง เตรียมความพร้อมและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมบรรยากาศของการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนการสอน ส่วนปัจจัย ด้านแผนการสอน วิธีการสอน ครูผู้สอน ไม่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนการสอน (r=.037)

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ผลของความสำเร็จ, การเรียนการสอน

* Pratummas Wongarunchai, Ph.D.
นวบ.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์ จังหวัดจันทบุรี

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

Abstract

Research to study causal relationships and outcomes between variables about teaching-learning. Mixed methodology design was questionnaire, in-depth interview, observation and participant analysis. population was collected with student monk level 1–3 amounts 63 persons. and key informants was student monk level 1–4 and Graduated students total 5 persons. There are four issues to be learned in teaching and learning, teaching methods, teachers and students.

The research found that. Population are students monk level 1 were 24 persons. (38.1%), students monk level 2 were 22 persons. (34.9%), students monk level 3 were 17 persons. (27.0%) By studying the factors that cause success in teaching. There are 4 topic are lesson plans, teaching methods, teachers and students. The learner's factors are related to the success of the teaching (r=.948*). Such as The role of self. Readiness and adaptation to the environment. It is important to have success in teaching. Teaching Plan Factor, Teaching methods, Teacher. Not related to success in teaching (r=.037).

Keywords : The Causal Relations, The Effect of Success, Learning-Teaching

บทนำ

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการหาความรู้และความจริงด้วยวิธีใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นการพัฒนา และเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นการพัฒนาการเรียนของนิสิตนักศึกษาให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเรียนในสาขาการจัดการเชิงพุทธซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีภาระหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาอยู่แล้วแต่จะมีปัญหาในส่วนของการเข้าเรียนหรือประสบปัญหาต่างๆ อาทิเช่น ความแตกต่างทางอายุ ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา ความแตกต่างทางสมณศักดิ์ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่แตกต่างกัน บางรูปมีบทบาทหน้าที่เป็นเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระลูกวัดซึ่งมีบทบาทหน้าที่น้อยกว่า สมณะศักดิ์เหล่านี้ย่อมสร้างข้อจำกัดในการมาเรียนที่ต่อเนื่องและแตกต่างกัน เช่น การขาดปัจจัยสนับสนุนในการมาเรียน ไม่มีเวลามาเรียน เนื่องจากภารกิจทางศาสนา ทำให้ไม่สามารถมาเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ การเดินทางไปมาระหว่างวัดกับสถาบันการศึกษาก็เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่ง

โดยธรรมชาตินั้นผู้เรียนจะใช้สมองมุ่งไปยังการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นความต้องการมากกว่าการเรียนรู้จากกรอบการสอนที่จัดวางไว้ตามความประสงค์ของผู้สอนโดยไม่คำนึงถึงสมรรถภาพแวดล้อมหรือความต้องการของผู้เรียนซึ่งอาจทำให้การเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จได้ Jensen (200 : 13-14) สนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นหลัก (Brain – Based Learning) โดยเสนอข้อเท็จจริงว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้นเป็นลำดับที่อาจคาดหมายได้ ลำดับดังกล่าวนี้จะแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ในขั้นนี้คือการเตรียมกรอบงานเพื่อการเรียนรู้ใหม่และเริ่มใช้สมองของผู้เรียนเกิดการทำงานอย่างต่อเนื่องในขั้นนี้กระบวนการเรียนการสอนมักจะเน้นการทบทวนเรื่องการนำเสนอเป็นภาพหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องหากผู้เรียนมีความรู้เดิมมาก่อนที่จะทำให้การเรียนรู้เร็วขึ้น เช่น การฟังเรื่องตลกอาจไม่ขำเลยหากไม่รู้เรื่องเดิมมาก่อน

2. ขั้นรับรู้ นิวรอนส์ของประสาทจะทำงานเชื่อมโยงกันแหล่งข้อมูลในการรับรู้ ได้แก่ การอภิปราย การบรรยายการใช้เครื่องมือทางการเห็นการให้สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติการแสดงบทบาทตัวอย่าง การอ่าน การทำโครงการกลุ่ม การทำกิจกรรมคู่ ฯลฯ ดังนั้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างได้ก็ควรให้เขาได้พูดได้ปฏิบัติเนื่องจากสมองจะซึมซับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนเล็กๆ มาประสานต่อกันได้การให้รูปแบบและประสบการณ์จะทำให้สมองของผู้เรียนรับรู้ได้มากขึ้นจนกระทั่ง จับข้อมูลสำคัญได้ สมองอาจจะสร้างเงื่อนไขและการรับกฎเกณฑ์โดยรวมซึ่งผู้เรียนอาจปรับได้บ่อยครั้งที่มักพบว่าทั้งในชั้นเรียน หรือในโรงเรียนสิ่งที่ครูสอนอาจไม่ใช่สิ่งที่นักเรียนเรียนรู้ ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องให้สมองของผู้เรียนรับรู้และให้นักเรียนได้ประสบการณ์ต่างๆ จากการเรียนรู้เอง สัดส่วนของเวลาที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติและพูดควรมีมากกว่าการนั่งและการฟังครูส่วนใหญ่มักจัดเวลาสำหรับผู้เรียนน้อยมากในการปฏิบัติ การทดลอง การอภิปราย การทบทวนความรู้ และผลที่ได้รับก็คือต้องมาสอนกันใหม่มาตรฐานการศึกษาต้องการให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นมีการคิดวิเคราะห์และขยายเนื้อหาสาระที่เรียนแต่ในทางตรงกันข้ามครูกลับไม่ขยายกรอบเวลาให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3. ขั้นขยายรายละเอียดเพิ่มเติม ช่องว่างสำคัญในการเรียนการสอน คือช่องว่างระหว่างสิ่งที่ครูอธิบายกับสิ่งที่นักเรียนเข้าใจ การลดช่องว่างนี้ครูจำเป็นต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ลึกซึ้งขึ้นและได้ข้อมูลย้อนกลับด้วยกลวิธีให้ความหมายโดยนัยหรืออย่างแจ่มแจ้ง ครูให้การแก้ไขควบคู่กับการสอนโดยหลักการของการคิดอย่างมีวิจารญาณการขยายความโดยนัยหรืออย่างแจ่มแจ้งเป็นเรื่องสำคัญ ในขั้นตอนนี้ กลวิธีที่ให้ความหมายอย่างแจ่มแจ้งได้แก่ การให้คำเฉลย การตรวจสอบ การย่อความ หรือสรุปความ สำหรับการให้ความหมายโดยนัยได้แก่การเล่นบทบาทสมมุติ การไปศึกษานอกสถานที่ การใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริง การขยายรายละเอียดเพิ่มเติมในสิ่งที่เรียนรู้จะช่วยให้สมองมีโอกาสได้จัดวิเคราะห์ตรวจสอบและเรียนรู้ได้ลึกซึ้งขึ้น การทำงานของระบบประสาทจะพัฒนาได้โดยการลองผิดลองถูกยิ่งมี การทดลองฝึกปฏิบัติและได้ข้อมูลย้อนกลับมากขึ้นเท่าใดคุณภาพในการทำงานของสมองก็จะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น การเรียนโดยการท่องจำอาจจะช่วยให้สามารถทำคะแนนในการสอบได้แต่อาจจะไม่ทำให้สามารถคิดในระดับสูงได้ดังนั้น นักเรียนจึงควรได้ข้อมูลย้อนกลับในการเรียนรู้ให้มากอย่างพอเพียงการเรียนรู้สิ่งอื่นๆ ก็จะตามมาได้เอง ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับก็คือ การมีโอกาสได้ทบทวนและประเมินงานของตัวเองและของผู้อื่นพร้อมทั้งได้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นเรื่องเป็นราวด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

4. ขั้นสร้างความทรงจำ แม้จะมีการให้กระบวนการขยายรายละเอียดในการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทดลองหรือมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนการทรงจำก็อาจดีหรือไม่ดีได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเก็บกักความทรงจำนั้นๆ ของแต่ละบุคคลซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น การพักผ่อนที่เพียงพอ ระดับของอารมณ์ บริบท อาหาร คุณภาพและปริมาณของการเชื่อมโยงระดับของสมองสภาวะ

ของผู้เรียนความรู้เดิมฯลฯ การพักผ่อนอย่างพอเพียงจะช่วยให้สมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในการรวบรวมข้อมูล อาหารที่ดีมีประโยชน์ก็สามารถทำให้ร่างกายได้รับสารที่ช่วยให้การทรงจำดีได้

5. ขั้นบูรณาการเพื่อนำไปใช้ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถระลึกสิ่งที่เรียนรู้และนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ถือว่าสำคัญที่สุดคือ ขั้นตอนที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งผู้สอนต้องตระหนักเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ตามที่คาดหวังโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยการพูดและการปฏิบัติกิจกรรม (Jensen, Brain-Based Learning, 2000 : 13-14)

จอห์นบีแคร์รอล (Carroll, 1974 : 116-118) ได้เสนอหลักการสำคัญจากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ประสบในการเรียนรู้การใช้เวลาของผู้เรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกันแต่ทุกคนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ 2) ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน ผู้เรียนย่อมมีความสามารถทางสติปัญญาที่แตกต่างกันเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ก็ย่อมแตกต่างกันด้วยในชั้นเรียนแต่ละชั้นย่อมจะมีผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน 3) ความอุตสาหพยายามของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและย่อมจะมีผลต่อแรงจูงใจพร้อมทั้งความใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้แตกต่างกันด้วย 4) คุณภาพในการสอน กลวิธีการสอนที่แตกต่างกันย่อมมีผลในการเรียนรู้ ของผู้เรียนแตกต่างกันการสอนที่ดีย่อมทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี 5) โอกาสในการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีโอกาสในการเรียนรู้มากย่อมมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ได้ดีผู้สอนจะเป็นผู้ให้โอกาสในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม (Carroll, 1974 : 116-118)

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการของการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จนั้นผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนในด้านความแตกต่างทางสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจ ความสามารถของผู้สอนจะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสใน การเรียนรู้มากที่สุด

ดังนั้น เพื่อประโยชน์สูงสุดอันจะเกิดได้ในการศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความสำเร็จในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหน่วยวิทยบริการจังหวัดจันทบุรี เพื่อสร้างความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรทางการเรียนการสอน ประกอบด้วย แผนการสอน (เนื้อหาวิชา) วิธีการสอน ครูผู้สอน และผู้เรียน กับตัวแปรความสำเร็จในการเรียนการสอน (คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน) ของผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรทางการเรียนการสอน ประกอบด้วย แผนการสอน (เนื้อหาวิชา) วิธีการสอน ครูผู้สอน และผู้เรียน ตัวแปรความสำเร็จในการเรียนการสอน (คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน) ของผู้เรียน

ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

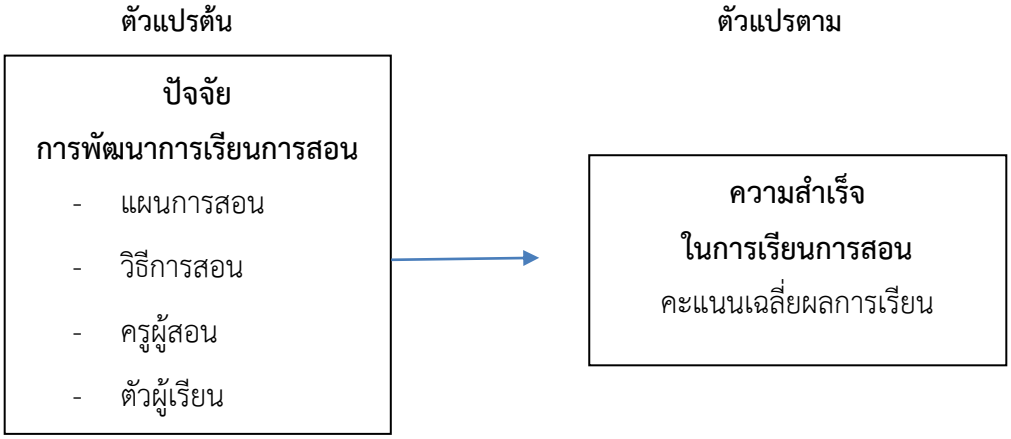
ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการจังหวัดจันทบุรี จากพระนิสิตชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 63 รูป

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เป็นพระนิสิตที่ยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหน่วยวิทยบริการจันทบุรี ชั้นปีที่ 1–4 จำนวน 4 รูป/คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 1 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 รูป/คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยการกำหนดจุดประสงค์การวางแผน และเตรียมการสอน รูปแบบการสอน และการเพิ่มพูนประสิทธิภาพนวัตกรรมด้านการสอน และแนวคิดของ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ว่าด้วยหลักการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดใน 4 ประเด็น ได้แก่ แผนการสอน วิธีการสอน ครูผู้สอน และตัวผู้เรียน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-methodology design) โดยใช้รูปแบบจากข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เลือกประชากรแบบเจาะจง (Purposive selection) จากพระนิสิตชั้นปีที่ 1-3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการจังหวัดจันทบุรี จำนวน 63 รูป

และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากพระนิสิตชั้นปีที่ 1–4 และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา รวม 5 รูป และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการประเมินการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความสำเร็จในการเรียนการสอน ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหน่วยวิทยบริการ จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิจัย พบว่า

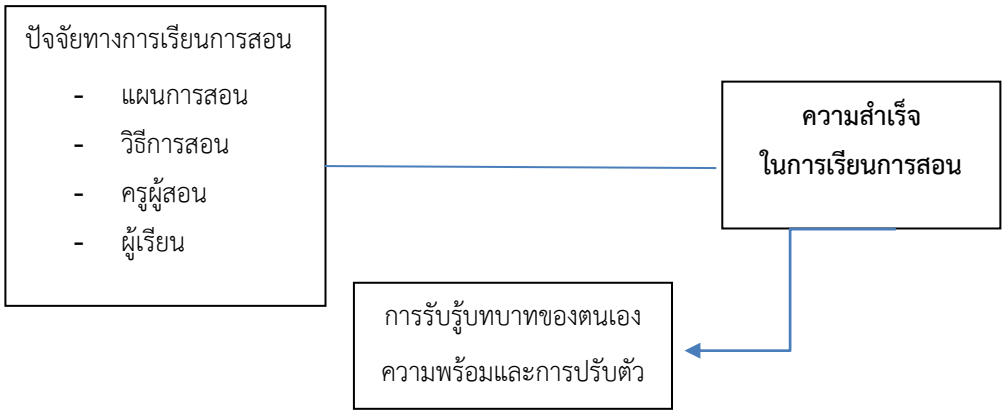
1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพระนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 24 รูป (38.1%) พระนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 22 รูป (34.9%) พระนิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 รูป (27.0%)

2. ปัญหาของพระสงฆ์มีภูมิหลังและพื้นความรู้เดิมไม่ดีและไม่เท่ากันก่อนที่จะเข้ามาอุปสมบท แต่ในปัจจุบันการศึกษาทางโลกจำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ ความเป็นอัตลักษณ์ของนิสิตและสถาบันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นับว่าเป็นปรากฏการณ์ของสังคมต่อการพัฒนาความก้าวหน้าแก่พระสงฆ์ไทยจากวิกฤตไปสู่โอกาส

3. ปัจจัยเชิงสาเหตุ ซึ่งได้แก่ แผนการสอน วิธีการสอน ครูผู้สอน ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน (คะแนนเฉลี่ยผลการเรียน) ส่วนปัจจัยด้านตัวผู้เรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลและมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนการสอน ได้แก่ การรับรู้บทบาทของตนเอง ความพร้อมและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมบรรยากาศของการเรียนการสอน บทบาทของครูและผู้เรียน เพื่อนกับเพื่อน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนการสอน ส่วนปัจจัยด้านแผนการสอน วิธีการสอน ครูผู้สอน ไม่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนการสอน

4. ทำให้มองเห็นภาพซึ่งเป็นสภาวะของการศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ไทยอย่างชัดเจน กล่าวคือ พระภิกษุสงฆ์มีความเห็นว่า 1. ลักษณะสองประการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ ภูมิธรรมและภูมิรู้อันนำไปสู่ภูมิฐาน 2. วัดอยู่ใกล้ที่เรียน ไม่ต้องเพียรเดินทางไกล 3. ทางเลือกที่จำเป็นต้องเลือก : เปรียญธรรมหรือปริญญาบัตร 4. เปิดกว้างเพื่อพุทธบริษัทขจัดโอกาสด้อยทางการศึกษา 5. หัวโขน คือ สมณศักดิ์เป็นอุปสรรคต่อการเรียน และ 6. มั่นใจใน มจร.ว่า ” เทคโนโลยีนำสมัย วิจัยเด่น เน้นวิชาการ สืบสานพระพุทธศาสนา”

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิจัยในงานวิจัยนี้เห็นภาพชัดเจนผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นแผนภูมิหรือภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความสำเร็จในการเรียนการสอน

อภิปรายผล

ปัจจัยทางการเรียนการสอนไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอนของผู้เรียน เนื่องจากความจำเป็นในปัจจุบันการศึกษาทางโลกได้กลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เพราะเป็นทางเลือกที่จำเป็นต้องเลือกระหว่างประโยคเปรียญธรรมกับปริญญาตรี โดยมีความตระหนักและภูมิใจว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคงความเป็นอัตลักษณ์ของนิสิตและสถาบันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นับว่าเป็นปรากฏการณ์ของสังคมต่อการพัฒนาความก้าวหน้าแก่พระสงฆ์ไทยจากวิกฤตไปสู่โอกาส ดังเช่นในงานวิจัยของ **ธัชพล ยรรยง** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการเรียนการสอนอยู่มีในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ยังพบว่า มากที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร และ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (2556 : บทคัดย่อ) และ**พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญฺโญ** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตบรรพชิตกับนิสิตคฤหัสถ์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ นครน่านฯ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตบรรพชิตกับนิสิตคฤหัสถ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2556 : บทคัดย่อ)

การที่เป็นดังนี้ ก็เพราะว่าพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้เรียนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่สำคัญยิ่ง ดังที่ **อาภรณ์ ใจเที่ยง** ระบุว่า ตัวผู้เรียน หมายถึง บุคคลที่ต้องมีวุฒิภาวะ ความพร้อม ประสบการณ์เดิม อายุ แรงจูงใจระดับสติปัญญา และอารมณ์ โดยสภาพของคนที่มีวุฒิภาวะ ความสนใจ และประสบการณ์เดิมมาก จะทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้มาก เร็ว และดีกว่าผู้มีประสบการณ์น้อย (2553 : 17) สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชบาไพร โพธิ์สุริยะ และคณะ** ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ต่อการเรียนกระบวนวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม” ที่ศึกษาทัศนคติ 5 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอน ความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนวิชา ผลวิจัยพบว่า ด้านความพร้อม

และการปรับตัวของนักศึกษาเป็นด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุด (**วารสาร**. Thai Journal of Pharmacy Practice 2552; 1 (2) : 109-117) สอดคล้องกับผลของการวิจัย ในงานวิจัยนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่พระภิกษุสงฆ์มีภูมิหลังและพื้นความรู้เดิมไม่ดีก่อนที่จะเข้ามาเข้าอุปสมบท เมื่อปัจจุบันการศึกษาทางโลกได้กลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์จำเป็นต้องเลือกศึกษาเล่าเรียนระหว่างความรู้ทางธรรม (ประโยคเปรียญธรรม) หรือความรู้ทางโลก (ระดับปริญญาตรี) เพียงอย่างเดียว แต่เมื่อได้ตระหนักว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ให้ทั้งความรู้ทางโลกและความรู้ทางธรรม จึงภูมิใจในอัตลักษณ์ของนิสิตและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ยังคงความเป็นสถาบันทางศาสนาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาจิตและสังคม

อีกประการหนึ่ง ผู้เรียนที่มีสมณศักดิ์บางรูปอาจไม่เคยชินกับการรับรู้บทบาทของตนเอง และยังคุ้นเคยกับหลักคำสอนทางศาสนาพุทธ ที่ว่าการประพฤติตนย่อมแตกต่างจากฆราวาสอย่างสิ้นเชิง และผู้ที่มาบวชย่อมมีอาวุโสมากน้อยตามวันที่เข้าอุปสมบท ผู้ที่มีพรรษามากกว่า เรียกว่า ภันเต และผู้ที่อ่อนพรรษา เรียกว่า อาวุโส และ พระภิกษุสงฆ์ต้องเคารพกันตามลำดับสมณศักดิ์ ดังที่ **งามตา วนินทานนท์** กล่าวว่า สถานภาพและบทบาทเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากในขณะหนึ่ง บุคคลอาจเป็นสมาชิกของกลุ่มหลายกลุ่มและมีสถานภาพแตกต่างกัน โดยแสดงบทบาทหน้าที่ (สวมหัวโขน) ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์นั้น จึงเป็นไปได้ว่าการแสดงบทบาทของบุคคลอาจขัดแย้งกัน ในลักษณะของความขัดแย้งหรือความขัดกันของบทบาท (Role conflict) ความคลุมเครือในบทบาท (Role ambiguity) และภาระหนักเกินไปของบทบาท (Role overload) (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, 2545 : 41)

การรับรู้บทบาทของตนเอง ความพร้อมและการปรับตัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญของผู้เรียนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมบรรยากาศของการเรียนการสอนและบทบาทของการเป็นครูและผู้เรียน เพื่อนกับเพื่อน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นต้น ในงานวิจัยนี้จึงพบว่า ปัจจัยทาง การเรียนการสอนไม่มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน การสอน ซึ่งเป็นไปได้ตามแนวคิดของ อาภรณ์ ใจเที่ยง ดังที่กล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษาทางสงฆ์ นำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาต่างๆ นำผลที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ เช่น ลักษณะของการเรียนการสอน เป็นต้น

2. หน่วยงานควรจะได้นำผลการวิจัยจากการศึกษาครั้งนี้ไปทบทวนนโยบายของหน่วยวิทยบริการฯ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

3. หน่วยงานควรจะได้นำผลการวิจัยจากการศึกษาครั้งนี้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนของหน่วยวิทยบริการฯ ให้สอดคล้องกับนโยบายและปณิธานของสถาบัน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

งามตา วนินทานนท์.(2545). **การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย.** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

ชบาไพร โพธิ์สุริยะ และคณะ. (2552). ทัศนคติของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ต่อการเรียนกระบวนวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม. **วารสาร**. Thai Journal of Pharmacy Practice. : 109-117.

ธัชพล ยรรยงค์. (2556). **การศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. รายงานการวิจัย**, วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญฺโญ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตบรรพชิตกับนิสิตคฤหัสถ์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ นครน่านฯ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน** (2553). (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : โอเดี่ยนสโตร์.

ภาษาต่างประเทศ

Carroll, John B. (1974). **Learning Theory for the Classroom teacher In Jarvis G.A.(ed.)**. The Challenge of Communication, Illinois : National Textbook Company.

Jensen, Eric. (2000). **Brain-Based Learning**. San Diego : The Brain Store Publishing.